

Hjälmpelargon, *Pelargonium cucullatum* 'Flore Plenum', ett mer än meterhögt övervintrande exemplar i entréverandan, under maj månad. Denna planta minner om buskar i naturen på Taffelberget i Sydafrika, fantastiska upplevelser.

Den ljuvligaste perioden

DEN MEST ARBETSINTENSIVA men samtidigt ljuvligaste tiden i trädgården infaller i maj. Alla växter sätter fart. Prunkande blomning och begynnande tillväxt, det fullkomligt exploderar. Mängder av dofter och surrande insekter. Hur ska det bli med pollineringen i år? Körbärspollinering har vi alltid problem med. Senaste året jobbade vi själva som humlor och bin med dvärgbigarrarna. Och visst, det hade faktiskt effekt.

I år drabbades gräsyterna värre än någonsin. Under fröautomaterna brukar det alltid vara värst men i år är det stora jordtytor lite varstans, speciellt i lågpunkter och där vi gått. Tilltrampad snö och is dröjde kvar extremt länge. Vårregnen uteblev och bidrog vare sig till avsmältning eller upplösning av tjälen. Ska vi fräsa upp en del av de skadade ytorna och så nytt gräs? Om vi inget gör kommer främst ytorna invaderas av revsmörblomma. Dystert!

KÖRSBÄRSBLOM HÖR VÅREN TILL. Bergskörbär *Prunus sargentii*, är först att blomma av körsbärsträden. Den bästa klonen heter 'Charles Sargent'. Även om den vackra blomningen i rosa fort går över så är det rakt igenom ett fantastiskt träd. 'Pandora' är ett litet tidigblommande körsbärsträd, som vi planterade under tidigt 80-tal. Det är en riktig glädjespridare. Ny för i år är ett tokyokörbär, *Prunus x yedoensis*. Utöver en vacker blomning, är höstfärgen i orange en värdefull karaktär.

Den tuffaste av våra vårblomande träd är rosen-slän, *Prunus spinosa* 'Rosea'. Namnet till trots är det mer likt ett rosablommande körsbärsplomon, *Prunus cerasifera*. Vårt första träd blev 13 meter högt innan vi sågade ner det eftersom det blivit lite väl risigt. Blomningen kommer vid en tid när bladverket på de flesta buskar och träd skiftar i spännande nyanser av violett, gult och grönt. Det är så läckert när man strosar runt i trädgården och ser olika färgkombinationer alltefter man rör sig. Bigarrar och surkörbär blommar rikt i år och verkar välbesökta av pollinerande insekter så äntligen, för första gången, vågar vi hoppas på hygglig bårsättning. I mitten av juni ser det fortfarande riktigt bra ut.

MAGNOLIOR ÄR VÅRENS PRIMADONNOR. I min barnoms trädgård i Kinna, som anlades i slutet av 50-talet, planterade min far en *Magnolia kobus*. Det var häftigt. Sedan dess har magnolior varit "måste-växter" för mig. De senaste åren har jag årligen planterat några nya sorter. I april-maj går jag dagligen runt och kollar. Börjar knopparna svälla, har det dykt upp mörknande stampartier? Först när bladen slår ut kan jag lugna mig och konstatera att de har överlevt. Vårt utjämnade mikroklimat och vindskyddade läge passar magnolior utmärkt. Vår stora vitblommande hybridmagnolia, *Magnolia x loebneri* 'Merrill' har aldrig drabbats av klimatskador, inte

Tomas Lagerström har hela sitt liv varit intresserad av växter och har både professionellt och som hobby sysslat med trädgård. Dessutom var han Riksförbundet Svensk Trädgårds förre ordförande. Under ett år får vi följa honom och hans fru Maj-Lis Pettersson i trädgården utanför Uppsala. Tidsmässigt skildras vad som skedde vid denna tid i fjol.

Denna exotiska Jurassic-parkväxt var en gåva för snart 20 år sedan från stadsträdgårdsmästaren Stefan Mattsson. Det är en paraplymagnolia *Magnolia tripetala* 'Bloomfield'. Bladen blir mer än 60 cm långa.

I maj varje år sätts succulenter och kaktusar ut i en större plantering i en singelbädd. Som kantväxt används echeveria. Bakom katten Zirkus står den nu mer än 50-åriga agaven, ursprungligen ett litet skott från parets första resa till Sicilien.

ens vårfrost, som är ett gissel i tider av starkt fluktuerande temperaturer under våren. Den mest kraftigväxande är brooklynmagnolian, *M. x brooklynensis* 'Yellow Bird', som har ljuvligt mångula blommor, och blommor lite senare. En 15-årig sommarmagnolia *Magnolia x wieseneri* 'Swede Made' har skadats svårt men har blad, även om de är betydligt mindre än normalt och ser trötta ut. Vi får se vad en hård nedskärning kan ge för effekt. Tyvärr har fyra unga magnolior dött medan fyra andra nya klarat sig utan skador. Gemensamt för dem som klarat sig är att de har varit minst ett år äldre och mer välutvecklade, när de planterades ut. Jag köper yngre på våren och odlar upp dem till större och kraftigare plantor och planterar vanligtvis inte ut dem förrän året därpå.

VILDAZALEORNA koreansk azalea, *Rhododendron schlippenbachii*, och storblommig vinteralpros, *R. mucronulatum*, är mina absoluta favoriter bland tidigblommande buskar. Extra roligt är att jag samlat in fröet i Sydkorea och dragit upp buskarna själv. Nu håller jag på att dra upp en ny generation buskar från trädgårdens rikblommande moderplantor. I början av juni blommor övriga azaleor och rododendron. Inom släktet rododendron finns det ingen gräns för variationen. Jag vill helst få med lite väldoft i sortvalet. 'Persil', 'White Lights', 'Irene Koster' och 'Nancy Waterer' är väldoftande lövfällande sorter. Inga av mina städsegröna rododendron doftar men blomningen är ändå ljuvlig. Några har blivit så höga att jag numera kan gå under dem och titta upp i blomställningarna. Det har jag alltid drömt om att kunna göra. Rododendron är mycket mer än den traditionella violetta parkrododendronen. En favo-

ritgrupp är praktrododendron, *R. yakushimanum*, en art som tillfört mycket till växtförädlingen av rododendron i senare tid. Min favorit är en vildinsamlad ganska högvuxen typ som köpte jag av Tor G. Nitzelius, tidigt 80-tal. Blomsamlingarna är rosaröda i knopp, senare svagt rosa för att slutligen utvecklas till små vita moln. Bladverket är vackert mörkgrönt med orangebrunt indument, filt på bladens undersida, och är i topparna på ovasidan ljust skimrande. Den har aldrig skadats. Jag har bra erfarenhet av de lägre sorterna. Sorterna 'Koichiro Wada', 'Yaku Angel' och 'Edelweiss' står i en klass för sig. Vresrododendron, *R. smirnowii*, har vi en numera bortåt fyra meter hög, rosablommande buske, mörkgrön med silvrigt indument under bladen.

VI ANVÄNDER FIBERDUK till det mesta i kökslandet för att skapa bättre odlingsförhållanden och skydda mot skadedjur. Fiberduken skyddar men den döljer också, så man måste hålla koll hela tiden.

Tyvärr har vi haft stora problem med jordloppor en längre tid. Rucola kan vi inte odla utomhus. Den sår vi och odlar i krukor i tomatväxthuset. Grönkål och broccoli, favoriter i hushållet, är nästan hopplösa att odla numera. Häromåret försvann plantorna redan i början av juni. Man riktigt hörde hur jordlopporna åt upp kålbladen. Det hjälper inte att täcka med fiberduk. Lopporna finns i marken. Men i år, troligtvis på grund av den utdragna kalla våren, är lopporna borta och kålen utvecklas bra. Så fin kål har vi aldrig haft.

Visst har vi mördarsnigel, men till sista maj hade vi totalt inte sett mer än 30 sniglar, ett antal som jag klipper på mindre än en kvart, en sommarkväll! ➤

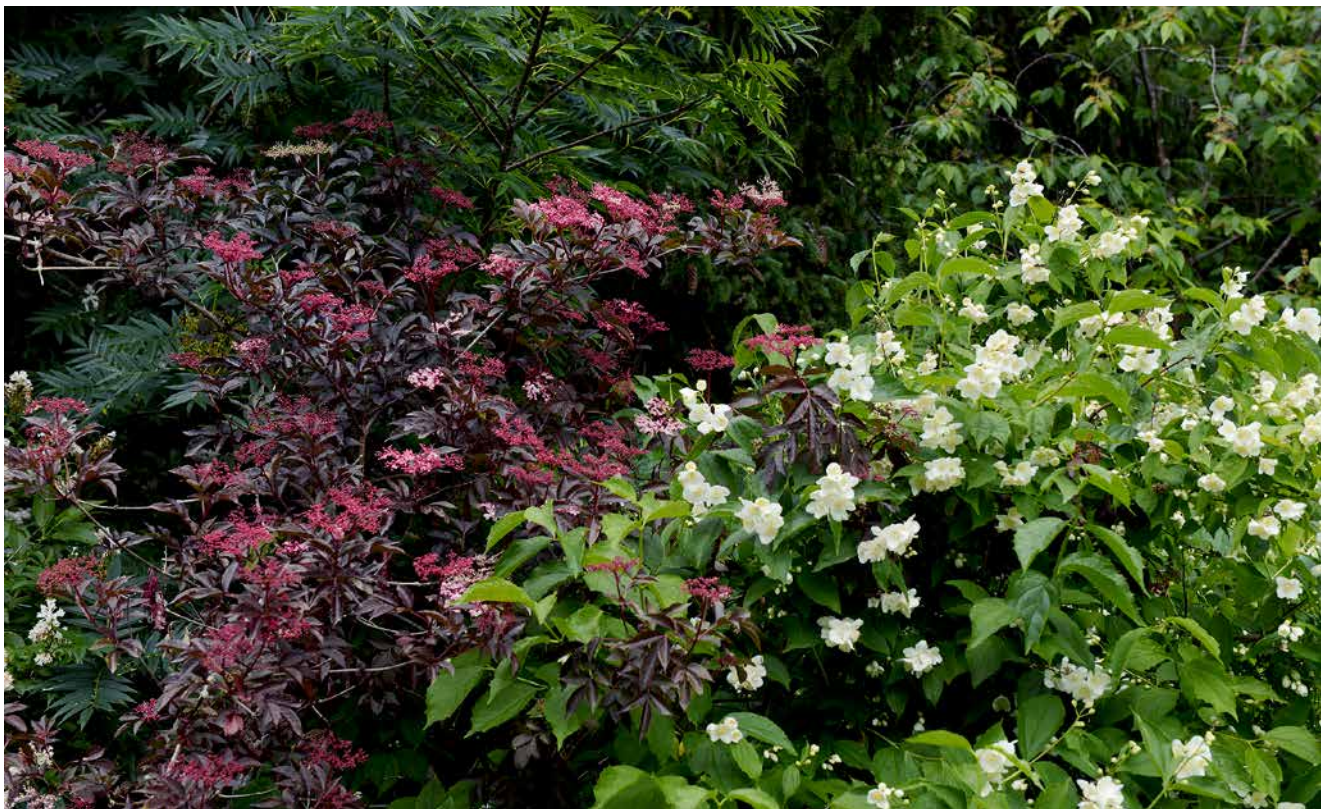
Försommar i köksväxtlandet.

Dags för acklimatisering av lagerträdet, *Laurus nobilis*, på den slutliga placeringen, kalkstensterrassen. Framför allt gäller det att skydda det mot den starka solen. Utan vit fiberduk blir det lätt brännskador. På hösten skördar vi lagerblad i samband med att trädet ändå måste toppas, för att få plats i garaget.

Den kanske finaste växten från växtinsamlingen i Sydkorea på 1970-talet är koreansk azalea, *Rhododendron schlippenbachii*. Uppdragen från ett mycket litet frö har detta paradexemplar hunnit bli över 2,5 meter.

För Tomas är detta den vackraste rödbladiga flädern, *Sambucus nigra f. porphyrophylla* 'Thundercloud', här tillsammans med en gammal doftschersmin, *Philadelphus coronarius*.

Brooklynmagnolian 'Yellow Bird' anses vara en av de bästa gulblommiga magnoliorna. Detta exemplar är mer än fem meter högt och ett av de häftigaste inslagen i försommarblomningen.

- Även det kan vi tacka den kalla våren för. Så inget ont som inte har något gott med sig!
I normala fall går Maj-Lis en timma innan det blir mörkt och klipper med en vass sax. Sniglarna fungerar som åtel för andra mördarsniglar och när mörkret kommit sätter jag på pannlampan och följer upp med att gå runt minst lika länge och klippa. Det har vi funnit vara det mest effektiva. Vi kompletterar med att lägga ut järnfosfat. Att bli av med dem helt det tror vi inte på. De finns överallt i markerna runt om och på grusvägen, som leder fram.

DE FÖRSTA SÄDDERNA I KÖKSVÄXTLANDET gör vi i april så fort marken i bäddarna reder sig. Då sår vi morötter, spenat och dill. Lite senare planterar vi ut förkultiverade plantor av persilja och sallat. Förkultiverad persilja blir fantastisk, jämfört med direkt-sådd. Annars planterar vi ut det mesta under maj.

Vi vill alltid odla potatis. Favoritsorterna är 'Amandine' och 'Gourmandine'. Vi lägger aldrig potatisen direkt i fårorna utan sätter ut förkultiverade plantor. Det skyndar på utvecklingen och vi kan alltid ta upp lite till midsommar, trots att odlingsförhållandena hos oss inte är så gynnsamma för köks-

växtodling. Och det viktigaste är att vi kan skörda i mitten av juli om det skulle bli ett bladmögelår, och ändå få ganska hygglig skörd. Tyvärr är förhållandena för sådana angrepp gynnsamma hos oss, varm fuktig stillastående luft.

Bönor, rödbetor och frilandsgurka kommer ut i slutet av maj, när temperaturen i jorden är uppåt 17–18 grader. Då går groningen snabbt och rödbetorna riskerar inte att inducera blomning. Av samma anledning sätts inte purjolöken ut så tidigt. Den hinner ändå alltid med. Vi dröjer också med att sätta ut gul lök och rödlök av samma anledning. Med värmebehandlad lök är man mer garaderad men trots det får vi årligen några lökar som går upp i blom.

Rabarber och sparris är vårens primörer. Finns det någon läckrare vegetabilisk förrätt än lättkokt sparris med skirat smör och lite citron? Ibland täcker vi med fiberduk för lite tidigare skörd. Vi ligger ju mer än tio dagar efter trädgårdar ute i landskapet. I skogen är det sent. Det märks särskilt på försången.

NU ÄR ALLT UTPLANTERAT, frostrisken är över. Sist ut är som vanligt Maj-Lis sommarblomsplanteringar. Fantastiskt fina och välbalanserade plantor sätts ut på ett par särskilda blomsterland och stora ekfat men också som dekorativa inslag i köksväxtlandet. Hon har också en tillåtande attityd till blommor som självsatt sig lite varstans i köksväxtlandet. Förgätmigej och akleja är vanligast. Här är perfektion inte målet, snarare mångfald och blomning.

Sist ut bland köksväxterna är kronärtskocka, sådda i februari och sockermajs sådda i mitten av maj. Maj-Lis vet när de olika växternas ska sås för att ha perfekta plantor vid utplantering.

Det är klart att vi också har dahlior och gladiolus och de har sina givna platser i utplanteringsprogrammet. 🌱